

OnderzoekLO.nl - Voor leraren en studenten LO

Het systematisch ontwikkelen van een nieuwe beoordelingsmethode voor Spel. Ook dat is praktijkonderzoek! Onderzoek en lichamelijke opvoeding (LO) is een combinatie die mogelijk bij sommigen nog steeds de wenkbrauwen doet fronsen. Maar wanneer onderzoek ingestoken wordt als een systematische aanpak om je eigen praktijk te verbeteren en/of te innoveren, dan is het opeens hartstikke praktisch, en nuttig! Tot nu ontbrak het echter aan vakspecifieke en voor iedereen toegankelijke informatie om leraren en studenten te ondersteunen bij het uitvoeren van praktijkonderzoek binnen de LO. Met *OnderzoekLO.nl* is een digitaal platform gecreëerd om daar verandering in aan te brengen.

TEKST MENNO SLINGERLAND E.A.

In de afgelopen tien jaar heeft praktijkonderzoek een vaste plaats verworven binnen de curricula van de diverse ALO's. Ondanks dat de insteek hiervan tussen de diverse opleidingen kan verschillen, is er inmiddels wel overeenstemming over het doel dat dit onderzoek zou moeten nastreven. Van een docent LO mag verwacht worden dat die zichzelf gedurende de hele loopbaan blijft ontwikkelen. Een belangrijke succesfactor daarvoor is, naast het ontwikkelen van 'onderzoekend vermogen', dat een docent middels het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek nieuwe kennis en inzichten opdoet en deze gebruikt om het onderwijs te verbeteren (Borghouts & Weeldenburg, 2017). Onderzoek is daarmee dus ondersteunend aan het verbeteren en innoveren van de beroepspraktijk (Borghouts, 2010). In het landelijke opleidingsprofiel, de

basis voor alle ALO-curricula in Nederland, heeft het ontwikkelen van onderzoekend vermogen inmiddels dan ook een prominente plek verworven (ALO Nederland, 2018).

Onderzoekende houding nog geen gemeengoed

Ondanks dat een onderzoekende, innovatieve houding in het Beroepsprofiel voor leraren LO als belangrijk onderdeel van de beroepsuitoefening wordt gezien (KVLO, 2017), lijkt het doen van praktijkonderzoek binnen het werkveld van de LO helaas nog geen gemeengoed te zijn. Een gebrek aan tijd en kennis zijn mogelijke redenen hiervoor (Slingerland, Pelt, & Borghouts, 2017). Wanneer je onderzoek echter insteekt om je eigen onderwijspraktijk te verbeteren, dan kan het doen van praktijkonderzoek in principe gewoon gezien worden

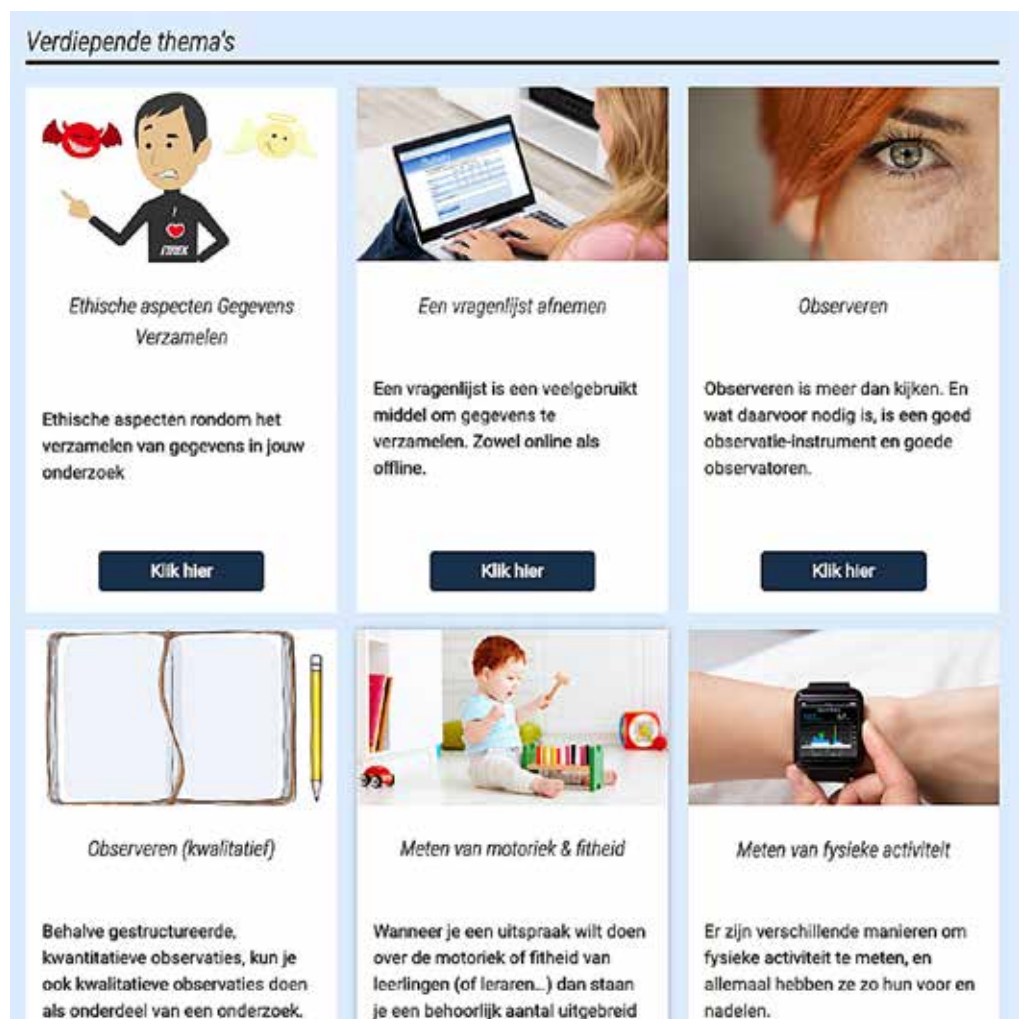
Figuur 1

Figuur 2

Figuur 3

als een vorm van professionalisering. De kans is daarmee groter dat je de hiervoor volgens de cao beschikbare tijd en middelen, kunt aanwenden. Het uitvoeren van praktijkonderzoek kan zo (de kwaliteit van) het LO-onderwijs op school een enorme boost geven. Denk maar eens aan het systematisch ontwikkelen van een eigen leerlingvolgsysteem, een innovatieve lessenserie rondom een bepaalde trendsport

of het opzetten en implementeren van MRT (Borghouts & Weeldenburg, 2017). Ook dat is praktijkonderzoek!

Tot nu toe ontbrak het echter aan specifieke ondersteuning voor studenten en leraren LO op dit vlak. De informatie (veelal boeken) die in de opleidingen gebruikt worden zijn in het meest gunstige geval gericht op het doen van

onderzoek binnen de context van het onderwijs in het algemeen of binnen de context van de sport. Binnen ALO Eindhoven kwamen wij erachter dat er onder studenten en leraren behoefte was aan onderwijsmateriaal dat veel meer aansluit bij de wereld van de LO. Van daaruit zijn we, met behulp van een subsidie van SURF¹ (2017), gestart met het ontwikkelen van *OnderzoekLO.nl*. Een digitaal platform ter ondersteuning van het uitvoeren van praktijkonderzoek, geschikt voor studenten én leraren LO. De belangrijkste uitgangspunten waren dat het platform online voor iedereen (gratis) beschikbaar moest zijn en goed moest aansluiten bij de doelgroep en de beroepscontext.

Opzet

Binnen *OnderzoekLO.nl* staat een onderzoekscyclus centraal, die bestaat uit acht achtereenvolgens te nemen stappen. Deze hebben wij als volgt gedefinieerd: (1) *Aanleiding uiteenzetten*, (2) *Verkennen van het onderwerp*, (3) *Onderzoeksvragen formuleren*, (4) *Onderzoek opzetten*, (5) *Gegevens verzamelen*, (6) *Gegevens analyseren*, (7) *Resultaten interpreteren en conclusies trekken*, (8) *Inzichten implementeren en delen*. Ongeacht wat voor type onderzoek je gaat uitvoeren, deze acht stappen ga je daarbij altijd (in meer of mindere mate) doorlopen. Op de website gaat onder elk cyclusonderdeel een schat aan ondersteunende en verdiepende informatie schuil in de vorm van animaties, kennisclips, stappenplannen, quizjes, tekstuele uitleg, afbeeldingen, downloads, et cetera.

Op deze manier hopen we een beeld te geven van hoe dit onderzoek er in de praktijk uit kan zien, waar de aanleiding vandaan zou kunnen komen en welke impact het mogelijk heeft op jouw onderwijspraktijk

Daarnaast is er een drietal personages gecreëerd die elk model staan voor een van de drie typen onderzoek, die binnen de praktijk van de LO het meest worden toegepast: interventie onderzoek, ontwikkelonderzoek en casestudy. Per stap in de onderzoekscyclus is voor elk van deze drie typen onderzoek een korte animatie gemaakt waarin je, over de schouder van deze persoon heen kijkend, op luchtige wijze een inkijkje krijgt in de overwegingen, valkuilen en acties. Op deze manier hopen we een beeld te geven van hoe dit onderzoek er in de praktijk uit kan zien, waar de aanleiding vandaan zou kunnen komen en welke impact het mogelijk heeft op jouw onderwijspraktijk.

Een ander in het oog springend element binnen het platform is de aandacht voor ethische aspecten bij het uitvoeren van onderzoek. Een element dat (te) vaak over het hoofd lijkt te worden gezien. Want mag je zomaar leerlingen op video vastleggen ten behoeve van jouw onderzoek? Aan wie vraag je dan toestemming en op welke manier? Hoe zit dat met het anonimiseren van gegevens, etc.? Dergelijke vragen zijn per stap in de onderzoekscyclus integraal opgenomen, zodat de kans dat je binnen een project ethische misstappen begaat een stuk kleiner wordt.

Toepassing

OnderzoekLO.nl kan grofweg op drie manieren gebruikt worden.

- 1 Je wilt jouw onderwijspraktijk verbeteren en innoveren, maar weet nog niet goed hoe je dat systematisch aan kunt pakken. Wat is bijvoorbeeld een geschikte aanleiding voor praktijkonderzoek? Welke meetinstrumenten kun je inzetten bij welk type onderzoek? Waar vind je geschikte LO-specifieke bronnen? Et cetera. In dat geval kun je op de site de acht stappen uit de onderzoekscyclus in chronologische volgorde doorlopen. Elke stap wordt kort geïntroduceerd en door middel van verdiepende thema's worden belangrijke aspecten verder toegelicht. De storylines (personages) geven je concrete handvatten hoe diverse typen onderzoek er in de praktijk uitzien, en welke aandachtspunten bij welke stap belangrijk zijn.
- 2 Je bent al een bepaald project of onderzoek aan het uitvoeren en zoekt specifieke informatie binnen een deel van de onderzoekscyclus. Bijvoorbeeld een overzicht van databases met LO-specifieke artikelen of hoe je een interview afneemt en verwerkt. Dan kun je direct naar een bepaald onderdeel in de cyclus navigeren en door het onderwerp van je interesse aan te klikken daar meer over leren.
- 3 Je bent op zoek naar specifieke informatie, bijvoorbeeld over ontwikkelonderzoek. Het is dan ook mogelijk om direct via het zoekscherm op bepaalde termen te zoeken. Het intikken van de zoekterm 'ontwikkelonderzoek' volstaat voor een hele lijst aan informatie omtrent dit onderwerp.

Binnen het onderwijs van ALO Eindhoven wordt het platform sinds kort al succesvol toegepast. We dagen jou uit om www.OnderzoekLO.nl ook te gaan verkennen en te ontdekken wat deze site voor jou en jouw eigen onderwijspraktijk kan betekenen. Wij zijn uiteraard zeer benieuwd naar jullie ervaringen en staan daarom erg open voor feedback, aanvullingen en goede ideeën voor verdere ontwikkeling (via onderzoeklo@fontys.nl).

¹ SURF is de ICT-samenwerkingsorganisatie voor onderwijs en onderzoek in Nederland. Ze ontwikkelen producten, verlenen diensten en bieden mogelijkheden voor subsidie aanvragen vanuit het budget van het ministerie van OCW.

Auteurs

Menno Slingerland, Gwen Weeldenburg, Lars Borghouts, Jorrick Beckers en Willem Gosens zijn allen opleidingsdocent en/of onderzoeker bij ALO Eindhoven, Fontys Sporthogeschool.

Veel dank gaat ook uit naar Kevin Hoes en Mario Paiano, die de technische ontwikkeling en vormgeving van het platform hebben gerealiseerd.

Bronnen

ALO Nederland. (2018). Landelijk opleidingsprofiel Leraar lichamelijke opvoeding, 1–56.

Borghouts, L. (2010). De onderzoekende leraar in het bewegingsonderwijs. *Lichamelijke Opvoeding*, (11), 6–9.

Borghouts, L., & Weeldenburg, G. (2017). Onderzoekmatig onderwijs ontwikkelen. *Lichamelijke Opvoeding*, 105(5), 12–14.

KVLO. (2017). *Beroepsprofiel leraar lichamelijke opvoeding*. KVLO (pp. 1–21). Jan Luiting Fonds.

Slingerland, M., Pelt, D. V., & Borghouts, L. (2017). Dutch PE Teachers' Professional Development: Quantity, Quality and Influencing Factors. Presented at the AIESEP World Congress, Guadeloupe, France.

SURF (2017). Stimuleringsregeling open en online onderwijs – pijler onderwijs. Geraadpleegd op 10 februari 2019 van <https://www.surf.nl/innovatieprojecten/onderwijsinnovatie-met-ict/online-en-blended-onderwijs/stimuleringsregeling-open-en-online-onderwijs---online-onderwijs/index.html>

Contact

menno.slingerland@fontys.nl

Kernwoorden

onderzoek, digitaal